

ประโยค ป.ธ.๗
แปล มครเป็นไทย
สอบ วันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๔๗

๑. อิทานิ สุขณจ กายเนน ปฏิสัเวเทสินฺติ เอตถ กิณฺจาปิ ตติยชฺฌมานสมฺมงฺคิโน
 สุขปฏิสัเวทนาโกโล นตฺถิ เอวํ สนฺเตปิ ยสฺมา ตสฺส นาม กายเนน สมฺปยุตฺตํ สุขํ ยํ วา
 ตํ นามกายสมฺปยุตฺตํ สุขํ ตํสมฺภูจฺจาเนนตสฺส ยสฺมา อติปณฺเฑน รุเปณ รูปกาโย ญฺจ โส ยสฺส
 ญฺจชฺคตา ฆานา ภูจฺจโศปิ สุขํ ปฏิสัเวเทยฺย ตสฺมา เอตมตฺถํ ทสฺเสนฺโต สุขณจ กายเนน
 ปฏิสัเวเทสินฺติ อาห ๑ อิทานิ ынฺคํ อริยา อาจิกฺขณฺติ อุเปกฺขโก สติมา สุขวิหารีติ เอตถ
 ยํฆานเหตุ ยํฆานการณา ตตฺตติยชฺฌมานสมฺมงฺคิปฺุคคํ พุทฺธาทโย อริยา อาจิกฺขณฺติ เทเสนฺติ
 ปญฺญาเปนฺติ ปญฺจเปนฺติ วิวรณฺติ วิกฺขณฺติ อุตฺตานิโกโรนฺติ ปกาเสนฺติ ปสัสนฺตีติ
 อธิปฺปาโย ๑ กิณฺติ ๑ อุเปกฺขโก สติมา สุขวิหารีติ ๑ ตํ ตติยชฺฌมานํ อุปสมฺปชฺช วิหาสินฺติ
 เอวเมตถ โยชนา เวทิตพฺพา ๑ กสฺมา ปน ตํ เต เอวํ ปสัสนฺตีติ ๑ ปสัสารโหโต ๑ อยํ
 หิ ยสฺมา อติมธฺรฺสุเช สุขปารมิปฺปตฺเตปิ ตติยชฺฌมานे อุเปกฺขโก น ตตฺถ สุขาภิสงฺเคน
 อากทฺถมยฺติ ยถา จ ปีติ น อุปฺปชฺชติ เอวํ อุปฺปจฺจิตสฺสตีตาย สติมา ยสฺมา จ อริยกนฺต์
 อริยชนเสวิตเมว จ อสฺงกิลฺลิจฺจํ สุขํ นามกายเนน ปฏิสัเวเทติ ตสฺมา ปสัสารโห ๑ อิติ
 ปสัสารโหโต นํ อริยา เต เอวํ ปสัสารเหตุตฺถเต คฺุณเ ปกาเสนฺตา อุเปกฺขโก สติมา
 สุขวิหารีติ เอวํ ปสัสนฺตีติ เวทิตพฺพํ ๑ ตติยณฺติ คณฺณานุปฺพุทฺโต ตติยํ ๑ อิหํ ตติยํ
 สมฺปชฺชตีติปิ ตติยํ ๑ ฆานนฺติ เอตถ ยถา พุติยํ สมฺปสาทาหิหิ จตฺรจฺจิกํ เอวมิหํ อุเปกฺ
 ขาหิหิ ปญฺจจฺจิกํ ๑ ยถาห ๑ ฆานนฺติ อุเปกฺขา สติ สมฺปชฺชณฺณํ สุขํ จิตฺตสฺส เอกคฺคตาติ
 ๑ ปริยาโยเยว เจโส ๑ อุเปกฺขาสติสมฺปชฺชณฺณานิ ปน ชเปตฺวา นิปฺปริยาเยน ทฺวํจิกเมเวตํ
 โหติ ๑ ยถาห ๑ กตมํ ตสฺมि สมฺเย ทฺวํจิกํ ฆานํ โหติ สุขํ จิตฺตสฺสเอกคฺคตาติ ๑ เสสํ
 วุตฺตนยเมวาทิ ๑

(สมันตปาสาทิกา ภาค ๑ เวรัญชกัณท์ หน้า ๑๖๗-๑๖๘)

๒. โจทนาปเภทโกสลลตตฉจ ปเนตต เอกวตฺตเอกโจทกาทิจตฺตกั ตาว
 เวทิตพฺพ ๑ ตตฺต เอโก ภิกฺขุ เอกั ภิกฺขุ เอเกน วตฺตนา โจเทติ อิมิสฺสา โจทนาย
 เอกั วตฺต เอโก โจทโก ๑ สมฺพหุลา เอกั เอเกน วตฺตนา โจเทติ ปฉจสตา
 เมตฺตियภุมมชกปฺปมุชา ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ อายสมฺนตํ ทพฺพ มลฺลปฺตตมิว อิมิสฺสา โจทนาย
 เอกั วตฺต นานาโจทกา ๑ เอโก ภิกฺขุ เอกั ภิกฺขุ สมฺพหุเลหิ วตฺตหิ โจเทติ อิมิสฺสา
 โจทนาย นานาวตฺตนิ เอโก โจทโก ๑ สมฺพหุลา สมฺพหุเล สมฺพหุเลหิ วตฺตหิ โจเทติ
 อิมิสฺสา โจทนาย นานาวตฺตนิ นานาโจทกา ๑ โจเทตุ ปน โก ลกฺติ โก น ลกฺตีติ ๑
 ทพฺพลโจทกวางฺนํ ตาว คเหตุวา โภจि น ลกฺติ ๑ ทพฺพลโจทโก นาม สมฺพหุเลสุ
 กถาสลฺลาเปน นิสินฺเนสุ เอโก เอกั อารพฺก อนุทฺทิสฺสกํ กตฺวา ปาราชิกวตฺตํ กเถติ ๑
 ฉฉโยธ ตํ สุตฺวา อิตฺรสฺส คนฺตฺวา อารโจะติ ๑ โส ตํ อุปสงฺกมิตฺวา ตฺวํ กิร มํ อิทฺถจิทฺถจ
 วทสีติ วทติ ๑ โส นาทํ เอวรูปี ชานามิ กถาปวตฺตยิ ปน มยา อนุทฺทิสฺสกํ กตฺวา
 วุตฺตมตฺถิ สเจ อหํ ตว อิมิ ทฺวชฺชปฺปตฺตี ชานเยยฺย เอตฺตกมฺปิ น กเถยฺยนฺติ ๑ อยฺ
 ทพฺพลโจทโก ๑ ตสฺเสตํ กถาสลฺลาปิ คเหตุวา ตํ ภิกฺขุ โภจิ โจเทตุ น ลกฺติ ๑ เอตํ ปน
 อคฺคเหตุวา สีลสมฺปนฺโน ภิกฺขุ ภิกฺขุ วา ภิกฺขุณี วา สีลสมฺปนฺนา จ ภิกฺขุณี ภิกฺขุณีเมว
 โจเทตุ ลกฺตีติ มหาปทุมฺตเถโร อาท ๑ มหาสุมฺตเถโร ปน ปฉจปี สหฺทมฺมิกา ลกฺนตีติ
 อาท ๑

(มุคฺคิยสมันตปาสาทิกา สังฆาทิสฺส หน้า ๕๒-๕๓)

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาที

เฉลย ประโยค ป.ธ.๗

แปล มครเป็นไทย

พ.ศ. ๒๕๔๗

๑. บัดนี้ พึงทราบวินิจฉัยในคำว่า สุขญจ กาเยน ปฏิสเวเทสี นี้ ดังต่อไปนี้
 พระโยคาวจรผู้พร้อมเพรียงด้วยตติยฌาน ย่อมไม่มีความคำนึงถึงการเสวย
 ความสุข แม้โดยแท้ แม้เมื่อเป็นอย่างนี้ เพราะเหตุที่ท่านผู้พร้อมเพรียงด้วยตติยฌานนั้น
 มีความสุขอันสัมปยุตด้วยนามกาย หรือเพราะเหตุที่ท่านผู้พร้อมเพรียงด้วยตติยฌานนั้น
 มีรูปกายถูกรูปที่ประณีตอย่างยิ่ง ซึ่งมีความสุขที่สัมปยุตด้วยนามกายเป็นสมภูฐาน กระทบ
 ถูกต้องแล้ว ท่านผู้พร้อมเพรียงด้วยตติยฌานนี้ แม้ออกจากฌานแล้ว ก็พึงเสวย
 ความสุขได้ ฉะนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้า เมื่อจะทรงแสดงความชื่อนั้น จึงตรัสว่า
 สุขญจ กาเยน ปฏิสเวเทสี ดังนี้ ฯ

บัดนี้ พึงทราบวินิจฉัยในคำว่า ยนฺตํ อริยา อจฺจิกฺขนฺติ อุกฺเขโก สติมา
 สุขวหารี นี้ดังต่อไปนี้ พระอริยเจ้าทั้งหลายมีพระพุทธเจ้าเป็นต้น ย่อมแจ่ม คือ ย่อม
 แสดง ย่อมบัญญัติ ย่อมแต่งตั้ง ย่อมเปิดเผย ย่อมจำแนก ย่อมกระทำให้ตื่น อธิบาย
 ว่า ย่อมประกาศ คือ ย่อมสรรเสริญ ซึ่งบุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยตติยฌานนั้น
 เพราะฌานใดเป็นเหตุ เพราะฌานใด เป็นตัวการณ์ ย่อมสรรเสริญว่าอย่างไร ฯ ย่อม
 สรรเสริญว่า เป็นผู้เพ่งโดยควร เป็นผู้มีสติ เป็นผู้มียกตืออยู่เป็นสุข ดังนี้ เราเข้าถึง
 ตติยฌานนั้น อยู่แล้ว โยชนาในคำว่า ยนฺตํ อริยา ฯเปฯ
 สติมา สุขวหารี นี้ พึงทราบดังพรรณนามาอย่างนี้ ด้วยประการฉะนี้ ฯ

ถามว่า ก็ เพราะเหตุไร พระอริยเจ้าเหล่านั้น จึงสรรเสริญท่านผู้พร้อม
 เพรียงด้วยตติยฌานนั้นอย่างนี้ ฯ ตอบว่า เพราะท่านเป็นผู้ควรสรรเสริญ ฯ

ก็ เพราะท่านผู้พร้อมเพรียงด้วยตติยฌานนี้ เป็นผู้เพ่งโดยควรในตติยฌาน
 ซึ่งมีความสุข ที่จับใจอย่างยิ่ง ทั้งถึงความสุขที่สุดยอดแล้ว ย่อมไม่ถูกความติดใจ
 ความสุขตติยฌานนั้นคร่ำมา และชื่อว่าเป็นผู้มีสติ เพราะมีสติดำรงมั่นอยู่โดยประการ
 ที่ปีติจะไม่เกิดขึ้น และเพราะท่านผู้พร้อมเพรียงด้วยตติยฌานนั้น ย่อมเสวยความสุข

ที่ไม่เศร้าหมอง ซึ่งเป็นที่ประสงค์ของพระอริยะ และอันอริยชนได้ส่องเสพนั่นเองด้วยนามกาย ฉะนั้น ท่านผู้พร้อมเพรียงด้วยตติยฉานนั้น จึงเป็นผู้ควรสรรเสริญ ฯ พึงทราบอธิบายความว่า เพราะท่านผู้พร้อมเพรียงด้วยตติยฉาน เป็นผู้ควรสรรเสริญ ด้วยประการดังกล่าวมาแล้วฉะนี้ พระอริยะทั้งหลาย เมื่อจะประกาศคุณเหล่านั้น อันเป็นเหตุควรสรรเสริญอย่างนี้ จึงสรรเสริญท่านผู้พร้อมเพรียงด้วยตติยฉานนั้น อย่างนี้ว่า **อุเบกขาโก สติมา สุขวิหารี** (เป็นผู้เพ็งโดยควร เป็นผู้มีสติ เป็นผู้มีปกติอยู่เป็นสุข) ดังนี้ ฯ

บทว่า **ตติย** ได้แก่ เป็นฉานที่ ๓ ตามลำดับแห่งการนับ ฯ ฉานนี้ ชื่อว่าที่ ๓ เพราะอรรถว่า พระโยคาวจรบรรลุครั้งที่ ๓ ดังนี้ก็มี ฯ

พึงทราบวินิจฉัยในคำว่า **ฉาน** นี้ ดังต่อไปนี้ ทุตติยฉานมีองค์ ๔ ด้วยองค์ทั้งหลายมีสัมปสาทะเป็นต้น ฉันโด ตติยฉานนี้ก็มีองค์ ๕ ด้วยองค์ทั้งหลายมีอุเบกขาเป็นต้น ฉันนั้น ฯ เหมือนอย่างที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ว่า อุเบกขา สติ สัมปชัญญะ สุข จิตตักคคา ชื่อว่า ฉาน ดังนี้ ฯ ก็ ชื่อนั้น เป็นนัยอ้อมเท่านั้น ฯ แต่โดยนัยตรง ตติยฉานนี้ เว้นองค์ คือ อุเบกขา สติ และสัมปชัญญะเสีย ย่อมมีองค์ ๒ เท่านั้น ฯ เหมือนอย่างที่พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสไว้ว่า ฉานมีองค์ ๒ คือ สุข (และ) เอกคคคาแห่งจิต มีอยู่ในสมัยนั้น เป็นไฉน ฯ คำที่เหลือ มีนัยดังกล่าวมาแล้วนั่นเอง ฉะนี้แล ฯ

๒. ก็แล เพื่อความเป็นผู้ฉลาดในประเภทแห่งการโจทย ในอธิการแห่งสิกขาบทนี้ พึงทราบจตุกกะเป็นต้นว่าวัตตุอย่างเดียว และผู้โจทก์ก็คนเดียวก่อน ฯ บรรดาจตุกกะเหล่านั้น ภิกขุรูปหนึ่งโจทยภิกขุรูปหนึ่งด้วยวัตตุอันหนึ่ง การโจทยนี้มีวัตตุเดียว ผู้โจทก์ก็คนเดียว ฯ ภิกขุมากรูปด้วยกันโจทยภิกขุรูปหนึ่งด้วยวัตตุอันหนึ่ง จุจพวกภิกขุฉัพพัคคีย์ ๕๐๐ รูป มีภิกขุเมตติยะและภิกขุภุมมชกะเป็นหัวหน้า โจทยท่านพระทัฬหฬลลบุตร ฉะนั้น การโจทยนี้ มีวัตตุเดียว (แต่) มีผู้โจทก์ต่างกัน ฯ ภิกขุรูปหนึ่งโจทยภิกขุรูปหนึ่งด้วยวัตตุมากหลาย การโจทยนี้ มีวัตตุต่างกัน มีผู้โจทก์คนเดียว ฯ ภิกขุมากรูปด้วยกัน โจทยภิกขุจำนวนมากรูปด้วยกันด้วยวัตตุมากหลาย การโจทยนี้ มีวัตตุต่างกัน มีผู้โจทก์ต่างกัน ฯ

ถามว่า ใครโจทยได้ ใครโจทยไม่ได้ ฯ ตอบว่า ภิกขุบางรูปเชื่อคำของ

โจทก์ที่เพลลา ย่อมโจทย์ไม่ได้ก่อน ฯ

ที่ชื่อว่า โจทก์เพลลา คือ เมื่อภิกษุมากรูปด้วยกัน นั่งประชุมสนทนากัน ภิกษุรูปหนึ่งพูดถึงวัตถุแห่งปาราชิก ประารภถึงภิกษุรูปหนึ่ง ไม่เจาะจงตัว ฯ ภิกษุอื่นได้ยินคำพูดของภิกษุรูป นั้น จึงไปบอกแก่ภิกษุอีกรูปหนึ่ง ฯ ภิกษุรูปนั้น จึงไปหาเธอถามว่า ข้าว่า ท่านพูดอย่างนี้ ๆ ถึงผมหรือ ฯ เธอตอบว่า ผมไม่รู้รูปการณ์จะเป็นอย่างนี้ แต่ในขณะที่พูด มีถ้อยคำที่ผมพูดไม่เจาะจง หากผมรู้คำพูดนี้ว่าจะเกิดทุกข์แก่ท่าน ผมจะไม่พูดถ้อยคำแม่เท่านั้นเลย ฯ นี้ ชื่อว่า โจทก์เพลลา ฯ โจทก์บางรูปถือเอาคำพูดสนทนานั้นของเธอ ย่อมโจทย์ภิกษุนั้นไม่ได้ ฯ แต่พระมหาปทุมเถระไม่เชื่อถ้อยคำนี้ จึงกล่าวว่า ภิกษุผู้มีศีลสมบูรณ์ ย่อมโจทย์ภิกษุหรือภิกษุณีได้ และภิกษุณีผู้มีศีลสมบูรณ์ ย่อมโจทย์ได้เฉพาะภิกษุณีเท่านั้น ดังนี้ ฯ ฝ่ายพระมหาสุเมเถระกล่าวว่า สหธรรมิกทั้ง ๕ โจทย์ได้ ดังนี้ ฯ

—◆—

พระวิสุทธีวงศาจารย์ ญาณส่วโร วัดเทพธิดาราม เณย
 สนามหลวงแผนกบาลี ตรวจแก้.